

Examenul național de bacalaureat 2025
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

Simulare

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el a következő költeményt, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

Balassi Bálint: Negyvenhetedik

Item inventio poetica:*

Az ő szerelmének örök és maradandó voltáról

Csak búbánat nótájára

*Idővel paloták, házak, erős várak, városok elromolnak,
Nagy erő, vasztagság**, sok kincs, nagy gazdagság idővel mind elmúlnak,
Tavaszi szép rózsák, liliom, violák idővel mind elhullnak,*

*Királi méltóság, tisztesség, nagy jószág*** idővel mind elvesznek,
Nagy kövek hamuvá s hamu kősziklává nagy idővel lehetnek,
Jó hírnév, dicsőség, angyali nagy szépség idővel porrá lesznek,*

*Még az föld is elagg, hegyek fogyatkoznak, idővel tenger apad,
Az ég is béborul, fényes nap setétül, mindennek vége szakad,
Márvánkőben metszett írás kopik, veszhet, egy heliben más támad,*

*Meglágyul keménség, megszűnik irigység, jóra fordul gyűlölség,
Istentül mindenben adatott idővel változás s bizonyos vég,
Csak én szerelmemnek, mint Pokol tüzének nincs vége, mert égten ég.*

*Végzetetlen voltát, semmi változását szerelmemnek hogy látnám,
Kiben Juliátul, mint Lázár ujjátul****, könnyebbségemet várnám,
Ezeket úgy írák, és az többi után Juliának ajánlám.*

(a Balassa-kódex 47. verse)

*Item inventio poetica: Ez is versszerző találmány (latin)

**vasztagság: erősség

***nagy jószág: erény

****Lázár ujjá: evangéliumi példázat a gazdagról, aki halála után a pokolra jut és a szegény Lázárról, aki a mennybe kerül; a pokol tüzében égő gazdag ekkor könyörög Ábrahámhoz, legalább azt engedje meg, hogy Lázár az ujjá hegyével csöppenthesen neki egy kis vizet.

1. Értelmezze a költemény címét! 2 pont
 2. Határozza meg a vers témáját! 2 pont
 3. Mutassa be a költemény vershelyzetének és versbeszédének egy-egy jellemzőjét! 4 pont
 4. Igazolja két jellemzővel, hogy a költemény a reneszánsz trubadúrlíra darabja! 2 pont
 5. Nevezze meg a „Csak én szerelmemnek, mint Pokol tüzének nincs vége” költői képet! 2 pont
 6. Állapítsa meg a vers strófaszerkezetét, majd nevezze is meg! 4 pont
 7. Határozza meg a költemény hangulatát! 2 pont
 8. Írjon ki a műből egy felsorolást, egy ellentétet, egy alliterációt és egy ismétlést! 4 pont
 9. Értelmezze a költemény negyedik szakaszát! 4 pont
- Pontot ér a helyes fogalom- és nyelvhasználat és a helyesírás. 4 pont
- A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

Róth Sámuel a borsodi Szendrőn élt, a Csáky grófok birtokán üvegeskedett. 1840-ben Pestre költözött, hogy ott folytassa mesterségét. Szabad üvegmester akart lenni, de ez csak fiának adatott meg 19 év küzdelem után. Róth Miksa vitte európai rangra a családi céget, és tette naggyá a magyar ólomüvegfestészetet és üvegmozaik-művészetet. 12 évesen, édesapja mellett részt vett a régi Múcsarnok építési munkálataiban (alátétrajzokat készített az ólomüveg ablakokhoz). Németországi tanulmányútjáról hazatérve üvegfestést és edzést készített a Bobula-palotának, az 1885-ös Országos kiállításon pedig Róth Zsigmond és Miksa műterme is kiállított. Pár héttel később Róth Zsigmond elhunyt, s a 19 éves fiúnak döntenie kellett: Márta nővérel viszi-e tovább a biztonságot ígérő üvegkereskedést, vagy vállalva a bizonytalanságot, marad az üvegfestészetnél. Utóbbit választotta. 1880-as évek közepén, megnyitotta a „Róth Miksa üvegfestész” műtermet. Nehezen indult a munka, sok csalódással. (A nagyon várt megbízást, a Mátyás-templom ablakainak festését sem ő kapta.) Kárpótolta azonban, hogy Steindl Imre, a gótika nagy híve, Máriafalva felújított neogót templomába tőle rendelt ablakokat. Steindl később szintén Róthot bízta meg Vajdahunyad királyi vadászkastély ablakainak elkészítésére. Később segítette, hogy ő kapja meg a kassai dóm üvegrestaurálási munkáit és ő festhessen ablakokat a szomszédos Szent Mihály kápolnába. Vele dolgoztatott a Belvárosi plébániatemplom restaurálásakor, az erzsébetvárosi Szent Erzsébet templom építésein, végül a Parlamentben is.

Szakmai életében akkor állt be nagy fordulat, amikor megismerkedett Louis Comfort Tiffany „favrile” üvegeivel. Kapcsolatot keresett Karl Engelbrecht hamburgi üvegfestővel, aki Amerikából egy Tiffany-kollekcióval tért vissza hazájába. Róth 1897-ben Hamburgba utazott, hogy megismerje az üvegeket és azok feldolgozási technikáját. Egy évvel később sor került Tiffany első hivatalos magyarországi bemutatkozására is. Hatása leginkább Róth Miksa művészetében fogant meg, aki az év karácsonyán a Múzeumban állította ki első alkalommal a Tiffany-üvegek alapján kikísérletezett opalescens üveglakait. E technikával készült üveglakok az elkövetkezendő évtizedekben számos budapesti középület díszei lettek.

Róth üveglakainak terveit rendszerint jeles képzőművészek készítették. Rippl-Rónai József tervezte számára a volt Japán kávéház 1910 körül készült, gazdag vegetációjú színes üveglakait. Rajta kívül tervezett számára Horti Pál is, e művek a belga art nouveau szelleméhez állnak közel. A legtöbb műve azonban a gödöllői mesterekkel való együttműködésének szülötte. Körösfői-Kriesch Aladár rajzolta a Velencei Biennálé magyar pavilonjának kartonját, a temesvári püspöki szeminárium üveglakainak a tervét, míg a Nagy Sándor tervezte művek közül kiemelkedik az 1914-ben a Lipótmezei Elmegyógyintézet kápolnájába készített üveglak-sorozat. Ugyancsak nagyszabású mű volt a mexikói Palacio de Bellas Artes nagy mennyezeti üvegfestménye, ahova Maróti Géza terveit készítette el. Emellett számos jelentős műve található Bostonban, Hágában, Milánóban, Oslóban és Torinóban.

A Róth-műhely munkái számos magyarországi és nemzetközi díjat nyertek, az 1900-as párizsi világkiállításon ezüst-, a torinói aranyérmét, a St. Louis-in pedig Grand Prix-t. Igen jelentős volt a történelmi műemlékek üvegfestményeinek restaurálása során végzett tevékenysége is.

Róth 1897-től üvegmozaik készítésével is foglalkozott. Speciális vakolatlapot szabadalmaztatott, kikísérletezte a Zsolnay-féle eozinmázás elemek és az Tiffany által gyártott opalescens üveg mozaikként való felhasználását, kidolgozta a fénytelenített üvegmozaik készítésének módszerét, és új technikát fejlesztett ki a Hold utcai Postatakarékpénztár (1902) építéséhez, hogy képes legyen Lechner Ödön igényeinek megfelelően „szabad kontúrú” mozaikvirágokkal díszíteni az épületet. (az epiteszforum.hu cikke alapján)

1. Írjon ki a szövegből 2 kulcsszót! 2 pont
2. Társítsa az évszámokat a hozzájuk tartozó eseményekkel! Írja át a vizsgalapra a helyes társításokat!

Évszámok:

- 1) 1885
- 2) 1897
- 3) 1898
- 4) 1900
- 5) 1902

Események:

- a. Új technikát fejlesztett ki a Postatakarékpénztár építéséhez.
- b. Az Országos kiállításon édesapjával együtt állított ki.
- c. Üvegmozaik készítésével kezdett el foglalkozni.
- d. A párizsi világkiállításon ezüstérmes lett.
- e. Tiffany első hivatalos magyarországi bemutatkozása.

5 pont

3. **Értelmezze a következő kifejezéseket!**
marad az üvegfestészetnél; fordulat állt be szakmai életében; első hivatalos magyarországi bemutatkozás; hatása Róth Miksa művészetében fogant meg 4 pont
4. **Írjon ki a szövegből 3 olyan érvet, ami alátámasztja a következő kijelentést!**
„Róth Miksa vitte európai rangra a családi céget, és tette naggyá a magyar ólomüvegfestészetet és üvegmozaik-művészetet.” 3 pont
5. **Értelmezze a következő kijelentést!**
A legtöbb műve azonban a gödöllői mesterekkel való együttműködésének szülötte. 4 pont
6. **Milyen hatással volt Louis Comfort Tiffany Róth Miksára? Írja át a vizsgalpra a helyes válasz betűjelét!**
a. együtt kísérletezték ki a „favile” üvegeket
b. megvásárolta Karl Engelbrechtől a Tiffany-kollekcióját
c. a Tiffany-üvegek alapján kísérletezte ki opalescens üveglakait
d. barátok és üzlettársak lettek 2 pont
7. **Igazak (I) vagy hamisak (H) a következő kijelentések? Írja át a vizsgalpra a kijelentések betűjelét és az I vagy H jelölést!**
A fenti szöveg
a. célja Róth Miksa termékeinek értékesítése.
b. bemutatja egy híres magyar üvegművész munkásságát.
c. kifejezi a szerző lelkesedését az üvegművészet iránt.
d. leírja, hogyan vált sikeres üvegfestő művésszé egy üvegkereskedő. 4 pont
8. **Támassza alá 2 példával a következő kijelentést a szöveg alapján!**
Róth üveglakainak terveit rendszerint jeles képzőművészek készítették. 2 pont
9. **Mi utal arra, hogy elismerték Róth Miksa munkásságát? Említsen meg 2 gesztust a szöveg alapján!** 2 pont
10. **Írja át a vizsgalpra a helyes válasz betűjelét!**
A nagyon várt megbízást, a Mátyás-templom ablakainak festését sem ő kapta.
A fenti mondatban a beszélő
a. sajnálatát fejezi ki, hogy Róth Miksa tehetségét nem ismerte el a Mátyás-templom tervezője;
b. azt a véleményét fejezi ki, hogy Róth Miksa üveglakai szebbek a Mátyás-templom ablakainál;
c. példaként említi, hogy pályája elején Róth Miksa többek között ezt a megrendelést sem kapta meg;
d. arra utal, hogy a Mátyás-templom ablakainak festése volt az egyetlen olyan megrendelés, amit Róth Miksa nem kapott meg. 2 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben *A szülő-gyerek viszony megjelenítése az epikában* címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű alapján! Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi értelmezési szempontokat!

1. a választott alkotás műfaji sajátosságai 2 pont
2. a szülő-gyerek viszony jellege (szerető/gondoskodó, hierarchikus, konfliktusos, elhidegült stb.) és annak háttere/okai (társadalmi, környezeti, személyiségi) 4 pont
3. a szülő(k) jellemrajza 4 pont
4. a gyermek(ek) jellemrajza 4 pont
5. a szülő-gyerek viszony hatása a felek jellemfejlődésére/sorsára 4 pont

Pontot ér a témának megfelelő szövegválasztás (a szerző helyes megnevezése – 1 pont, a cím helyes formája – 1 pont; a téma szempontjából releváns mű választása – 2 pont) és az értekezés megfogalmazási módja (logikus gondolatmenet, szövegkohézió – 2 pont, helyes fogalom- és nyelvhasználat – 2 pont, helyesírás – 2 pont, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása – 2 pont) 12 pont